

МІСЦЕ І РОЛЬ ПЕТРИКІВСЬКОГО РОЗПИСУ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ НУШ

Івасик А. С., здобувач ступеня вищої освіти «магістр»

Науковий керівник: Старовойт Л. В., кандидат педагогічних наук

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського

Постановка проблеми, її зв'язок з важливими завданнями.

Використання петриківського розпису в Новій українській школі (НУШ) є важливою та актуальною темою дослідження, оскільки цей вид народного мистецтва має значний потенціал для розвитку та збереження культурної спадщини України, а також української культури.

Петриківський розпис є компонентом української народної культури, і його збереження та популяризація в сучасному освітньому контексті важлива для наступних поколінь. Навчання петриківському розпису сприяє розвитку творчих здібностей дітей, сприяючи їхньому розвитку та вихованню. Петриківський розпис має глибокі корені в українській культурі і може допомогти учням розуміти та цінувати свою національну ідентичність.

Важливим є той факт, що петриківський розпис можна інтегрувати в різні уроки, сприяючи більш цілеспрямованому та міждисциплінарному підходу до навчання. Вивчення петриківського розпису допоможе учням краще зрозуміти й оцінити різні форми мистецтва та культурні традиції.

Аналіз останніх наукових публікацій. Проблемі використання петриківського розпису присвячено багато праць науковців. А Чуднівєць, детально розглядає передумови та історію виникнення, становлення та розвитку петриківського розпису, починаючи з аналізу настінного розпису другої половини XIX ст. і часу офіційної фіксації - у 1913 році художницею Є. Евенбах. Також вона досить детально, на

основі ґрунтового дослідження архівних документів та спогадів сучасників, відтворює історію становлення петриківського розпису, діяльність і важливу роль мистецтвознавця, художника Петриківки О.Стативи [7].

А.Руденченко торетично обґрунтувала й експериментально перевірила педагогічні умови і методику навчання учнів декоративного розпису в процесі залучення дітей до різних видів творчої діяльності з опанування ними декоративного розпису як естетичного об'єкта. В її основу покладено залучення учнів середньої школи до українського декоративного розпису через систему різних типів уроків з образотворчого мистецтва та художньої праці [5].

Г.Бучківська здійснила теоретико-методологічне обґрунтування, розробила та експериментально перевірила ефективність системи підготовки майбутніх учителів початкових класів на основі народного декоративно- ужиткового мистецтва. Та у процесі дослідження було з'ясовано сутність, значення, суспільну детермінованість та психолого-педагогічні особливості навчально-пізнавальної діяльності молодших школярів у процесі творчої художньо-трудової діяльності на засадах народного декоративно-ужиткового мистецтва [1].

Виклад основного матеріалу. Петриківський розпис, або «петриківка» це відомий український орнаментально-декоративний розпис, що походить із Дніпропетровщини з села Петриківка, звідки й походить назва цього виду мистецтва. Для нього характерні яскраві кольори, витончені лінії та візерунки, які відображають багатство української природи та культури.

«Петриківка» – це пелюстки, листя, стебельця та лінії, котрі в умілих руках перетворюються у несподівані квіти, кетяги калини, винограду, казкових птахів і навіть людей. Також характерними рисами є унікальна техніка та прийоми виконання, гармонійне поєднання кольорів, стилізоване зображення української флори та

фауни крізь призму творчої уяви.

Особливістю петриківського розпису також є те, що його можна виконувати на площинах і об'ємних формах, на різних матеріалах, таких як картон, метал, дерево, тканина, кераміка, скло та інших. Петриківський розпис посідає важливе місце і роль у освітньому процесі НУШ. Це один із шляхів формування в учнів художньо-творчих, естетичних смаків і художніх здібностей.

Особливості петриківського розпису підіймаються у змісті інтегрованого курсу «Мистецтво». Спочатку учні знайомляться з основними прийомами петриківського розпису, а також вчать малювати прості геометричні фігури та квіти. Потім вони вже удосконалюють свої навички, навчаючись малювати складні композиції. А вже пізніше можуть вивчати історію петриківського розпису та його зв'язок з іншими видами українського мистецтва [6].

Використання петриківського розпису в освітньому процесі початкової школи має ряд переваг, які роблять його цінним засобом у формуванні особистості дитини тому що він:

- Розвиває творчі здібності. Петриківський розпис – мистецтво, яке потребує творчого підходу та фантазії художника. При вивченні петриківського розпису в учнів розвивається уява, творчі здібності та вміння образно мислити. Формує естетичний смак дитини. Петриківський розпис - яскравий і барвистий витвір мистецтва, який може сподобатися будь-якій дитині. При вивченні петриківського розпису учні познайомляться з основами естетики, та навчаться сприймати красу навколишнього світу.

- Сприяє розвитку дрібної моторики. Петриківський розпис виконується пензликами, тому він сприяє розвитку дрібної моторики рук, необхідної для успішного навчання [3].

Важливо зазначити що петриківський розпис є цінним культурним надбанням українського народу. Навчання петриківському розпису

допомагає дітям розвивати почуття гордості за свою країну та культуру. Петриківський розпис це унікальний витвір мистецтва, подібних якому немає у світі. Вивчення петриківського розпису сприяє розвитку у дітей почуття самобутності та індивідуальності. Це цінний інструмент для формування особистості дитини, допомагає їй розвиватися гармонійно і всебічно.

Навчання петриківському розпису в освітньому процесі НУШ має ряд особливостей а саме:

1. Навчання починається з найпростіших елементів, наприклад, спочатку учні знайомляться з основними техніками петриківського розпису, а потім поступово вдосконалюють свою майстерність;

2. Навчання проводиться в ігровій формі. Це допомагає дітям краще засвоювати матеріал і отримувати задоволення від процесу навчання. Бо як нам всім відомо дітям стає все набагато цікавіше, якщо це пов'язано з грою.

3. Навчання проводиться з використанням сучасних методів і технологій. Це також робить навчання більш ефективним і приємним для дітей.

Найефективнішим способом впровадження петриківського розпису в освітній процес НУШ є створення спеціальних майстер-класів, конкурсів, мистецьких та творчих годин, виховних заходів присвячених цьому виду мистецтва. Такі форми роботи мають включати в собі теоретичні та практичні аспекти, спрямовані на розвиток творчості, естетичного смаку та національної свідомості учнів.

Висновки з дослідження і перспективи подальших розробок. Отже, результати досліджень свідчать, що петриківський розпис є цінним культурним надбанням українського народу і посідає важливе місце та роль у освітньому процесі НУШ. Вивчення петриківського розпису сприяє розвитку в учнів творчих здібностей, художньо-

творчого розвитку, естетичного смаку, дрібної моторики та вихованню почуття гордості за свою країну та культуру. Перспективами подальших розробок даної теми є дослідження ефективності включення петриківського розпису в освітній процес НУШ, розробка навчально-методичних матеріалів для вчителів, а також співпраця з художниками. Важливим є також дослідження впливу вивчення петриківського розпису на розвиток творчих здібностей учнів, їх культурної та національної свідомості.

Список використаних джерел:

1. Бучківська Г.В. Система професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів на засадах народного декоративно-ужиткового мистецтва. Режим доступу: URL: https://tnpu.edu.ua/naukova-robota/documents-download/d-58-053-03/Dis_Buchkivska.pdf
2. Гарькава Т. Петриківський декоративний розпис. Підручник. Дніпро: Ліра, 2017. 220 с.
3. Дабіжа Л.П. Нетрадиційне малювання як засіб розвитку творчих здібностей дітей дошкільного віку. *Наукові записки. Збірник матеріалів звітної науково практичної конференції викладачів і студентів: Серія «Мистецтво»*, 2018. С.66-70.
4. Панко В. Петриківський розпис – перлина України. *Дім і сім'я*. 2013. №1. С.34-36.
5. Руденченко А. А. Методика навчання декоративного розпису на заняттях з художньої праці та образотворчого мистецтва в основній школі. Режим доступу: URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/36655>
6. Старовойт Л.В., Ліхницька Л.М. Розвиток художньо-творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку засобами декоративно-ужиткового мистецтва. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. Випуск 64., 2022. С.147-160
7. Чуднівєць А. С. Петриківський розпис як феномен української художньої культури. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата мистецтвознавства за спеціальністю 26.00.01 – теорія та історія культури. – Інститут проблем сучасного мистецтва Національної академії мистецтв України. – Київ, 2019. Режим доступу: URL: https://mari.kiev.ua/sites/default/files/inline/files/Diser_A_S_Chudnivets_seq.pdf

ВПРАВИ НА ЗАНЯТТЯХ ПОСТАНОВКИ ГОЛОСУ: МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ

*Іскра С.І., кандидат
мистецтвознавства, завідувач*